

CƠ SỞ VÀ MỤC ĐÍCH ĐỔI MỚI KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN

Nguyễn Mạnh Hồng*

TÓM TẮT

Kiểm tra đánh giá là một mắt xích quan trọng trong quá trình dạy học, là một yếu tố góp phần nâng cao chất lượng dạy và học. Đổi mới giáo dục có thu được kết quả như mong muốn hay không, chất lượng dạy và học có được nâng cao không phụ thuộc một phần vào công tác kiểm tra đánh giá. Để đánh giá khách quan, chính xác, góp phần nâng cao chất lượng học tập của sinh viên, đòi hỏi mỗi giảng viên cần nhận thức đầy đủ tầm quan trọng của công tác này.

1. Đặt vấn đề

Một trong những mục tiêu quan trọng của đổi mới giáo dục là đổi mới chương trình và phương pháp giảng dạy nhằm phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của sinh viên. Để thực hiện mục tiêu này, trong thời gian qua ngành giáo dục đã có nhiều nỗ lực xây dựng lại chương trình, áp dụng phương pháp giáo dục chủ động với triết lý lấy người học làm trung tâm. Tuy nhiên, có điều đáng lưu ý là trong khi nội dung và phương pháp giáo dục đã và đang được thay đổi thì việc kiểm tra đánh giá (KTĐG) kết quả học tập lại hầu như thay đổi rất ít, thậm chí không hề thay đổi. Một vài thay đổi đang được thử nghiệm chỉ là thiên về phần kỹ thuật của KTĐG, còn nhìn chung cách đánh giá hiện nay vẫn nặng về kiến thức sách vở, chu kỳ đánh giá chỉ chú trọng điểm cuối của quá trình dạy-học, và mục đích của KTĐG vẫn chủ yếu để phục vụ quản lý như xếp loại sinh viên, cấp chứng chỉ, xét tốt nghiệp... trong khi chức năng cung cấp thông tin phản hồi cho sinh viên và giảng viên về quá trình dạy-học của KTĐG hầu như luôn bị bỏ qua ở nhiều môn học.

2. Cơ sở đánh giá kết quả học tập của sinh viên

Hệ thống KTĐG hiện nay của một số trường đại học hoàn toàn không cho phép sinh viên có một quyền lựa chọn gì trong việc thể hiện năng lực của mình, và điều này làm hạn chế rất nhiều tính chủ động và sáng tạo của người học. Hơn nữa, kết quả của các đợt KTĐG chỉ là những con số vô hồn, sinh viên đạt điểm cao cũng không có điều kiện chia sẻ với các bạn học về những nguyên nhân dẫn đến thành quả tốt đẹp của mình để những sinh viên khác có thể học hỏi. Trong khi đó, theo quan điểm của xu hướng KTĐG mới thì những lần kiểm tra chính là những cơ hội để tạo nên sự tương tác giữa giảng viên và sinh viên và giữa các sinh viên với nhau. Sẽ không lạ gì nếu trong một hệ thống như vậy, tất cả các sinh viên và thậm chí kể cả giảng viên dần dần mất đi tính chủ động và sáng tạo, mất đi khả năng tự phát hiện và giải quyết vấn đề và chỉ còn là những con vẹt lặp lại những giải pháp sẵn có cho những vấn đề mẫu mang tính kinh điển nhưng không có bất kỳ mối liên hệ nào với thực tế đa dạng và sinh động của cuộc sống.

Bất kì một hoạt động nào muốn biết đạt kết quả đến đâu cũng phải qua quá trình đánh giá. Tuy nhiên, không phải cách đánh giá nào cũng cho kết quả như mong muốn mà việc đưa ra cách đánh giá có tính chất quyết định. Hoạt động dạy học cũng vậy, là khâu nhằm đo đếm lại kết quả của một hoạt động cụ thể: Có thể là một tiết dạy, có thể là kết quả của một học kì, một năm học, một khóa học, về một môn học cụ thể, hoặc là kết quả phần đầu toàn diện của sinh viên. Việc đánh giá này có ý nghĩa cho cả người học, cả người dạy lẫn cả những người quan tâm đến việc dạy học. Đối với người học, kết quả đánh giá ghi nhận mức độ kiến thức thu nhận của mình, thể hiện bằng điểm số hoặc xếp loại.

Yêu cầu và gần như là một nguyên tắc bắt buộc đối với kiểm tra đánh giá là đánh giá phải vô tư, khách quan và khoa học. Làm được như vậy thì đánh giá trở thành một lưới sàng lọc, phân loại chính xác kết quả quá trình dạy học, hơn thế nữa đánh giá góp phần tạo nên công bằng xã hội trong giáo dục, tạo động cơ lành mạnh thúc đẩy người học. Ngược lại, vì một lí do nào đó, sự đánh giá không đảm bảo nguyên tắc này làm cho kết quả đánh giá không đúng thực chất, góp phần tạo ra bất công, giết chết động cơ học tập của sinh viên, mà thủ phạm ở đây là người dạy, người đánh giá.

Theo ý kiến của chúng tôi, cơ sở để đánh giá phải xuất phát từ mục tiêu của việc học, đó là 4 cột trụ: Học để biết, học để làm, học để khẳng định mình, học để hòa nhập cộng đồng. Kết quả của dạy học khác với kết quả nhiều hoạt động khác, kết quả này là nhận thức, là tư duy, là sản phẩm vô hình, nó chỉ có thể đo đếm được bằng một sản phẩm trung gian thông qua ngôn ngữ (nói hoặc viết). Vì vậy đánh giá kết quả dạy học chính xác là một việc rất khó.

Có nhiều cách đánh giá, xu hướng mấy năm gần đây, xem đánh giá bằng trắc nghiệm khách quan đang là vấn đề thời sự, thu hút nhiều hội thảo trong nước. Trong 5 năm qua, kể từ khi trường Đại học Sư phạm thực hiện đào tạo theo học chế tín chỉ, ở một vài học phần, chúng tôi cũng đánh giá việc học tập của sinh viên thông qua kiểm tra đánh giá bằng trắc nghiệm khách quan. Cách đánh giá này có nhiều ưu điểm: lượng hóa cụ thể được tư duy, kiến thức, có thể kiểm tra những phần kiến thức nhỏ, lẻ riêng biệt mà các phương pháp khác khó thực hiện. Ngoài ra, cách đánh giá này còn cho kết quả khách quan hơn, tiện lợi cho người chấm, nhất là khi có sự hỗ trợ của công nghệ thông tin. Tuy nhiên cách đánh giá này vẫn còn những hạn chế của nó. Đó là, việc xây dựng đề thi sẽ khó hơn, yêu cầu người ra đề phải nắm thật vững kiến thức, xác định đúng trọng tâm cần kiểm tra, các nội dung trả lời không mâu thuẫn nhau, cân nhắc các câu hỏi mà có nhiều cách trả lời. Đối với loại vấn đề cần phân tích, mở xẻ, lập luận thì gần như cách kiểm tra trắc nghiệm khách quan không có ưu thế, nhất là các môn khoa học xã hội nhân văn.

Người đánh giá phải có tâm trong quá trình đánh giá, và để việc đánh giá đúng cũng cần phải học, học từ cách làm đề thi, ra câu hỏi, cách chấm điểm. Phải có cơ chế

để đánh giá đúng, trong đó phải đưa ra được chuẩn mực đánh giá, xây dựng chế tài để không cho phát sinh việc đánh giá sai, xử phạt nặng khi người đánh giá không làm tròn bổn phận của mình.

Khi những nội dung, yêu cầu của việc đánh giá trên đây đã thực hiện đầy đủ, thiết nghĩ cách đánh giá, hình thức đánh giá không thật sự quá quan trọng nữa. Hình thức đánh giá bằng trắc nghiệm, tự luận, hay thực hành (bài tập xêmina, bài tập nhóm...) có lẽ cũng cho kết quả như nhau.

3. Kiểm tra đánh giá là để phục vụ học tập

Tại một số trường đại học việc đánh giá kết quả học tập của sinh viên hiện nay về cơ bản vẫn được thực hiện một cách truyền thống, chỉ chú trọng mức độ nhớ và tái hiện kiến thức dựa trên những bài kiểm tra trên giấy. Từ giữa thập niên 1980, trên thế giới đã bùng nổ một cuộc cách mạng thực sự về KTĐG với những thay đổi căn bản cả về triết lý, quan điểm, phương pháp, và các hoạt động cụ thể. Ba đặc trưng cơ bản của KTĐG theo xu hướng mới của thế giới là: đánh giá phát triển, đánh giá thực tiễn, và đánh giá sáng tạo.

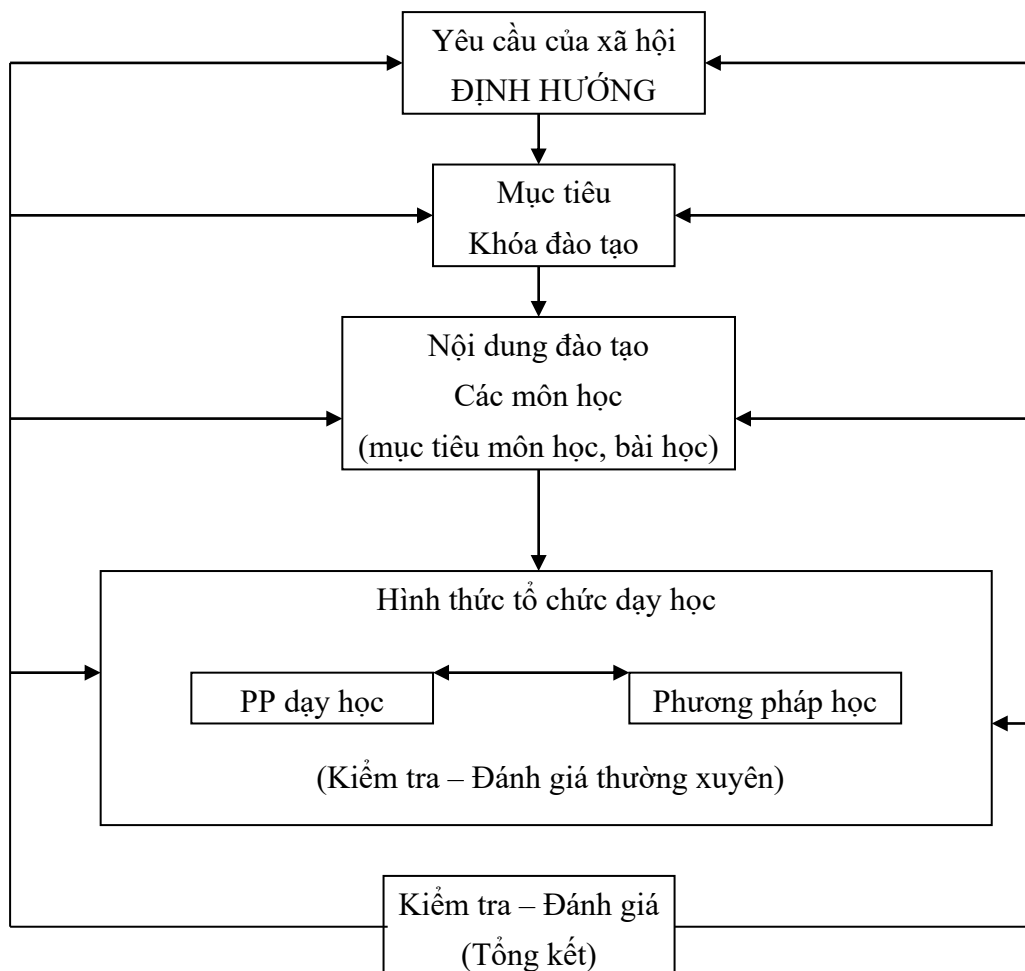
Đánh giá phát triển là một thuật ngữ đã tồn tại từ lâu và trước đây thường gọi là đánh giá quá trình để chỉ những hoạt động KTĐG được thực hiện trong quá trình dạy-học, có ý nghĩa phân biệt với những hoạt động được thực hiện tại những thời điểm khác như KTĐG trước khi bắt đầu quá trình dạy-học, hoặc sau khi kết thúc quá trình này.

Đánh giá thực tiễn là một trong những thuật ngữ mới xuất hiện trong cuộc cách mạng về KTĐG trong vài thập niên qua. Đánh giá thực tiễn bao gồm mọi hình thức và phương pháp KTĐG được thực hiện với mục đích kiểm tra các năng lực cần có trong cuộc sống hàng ngày và được thực hiện trong bối cảnh thực tế.

Đánh giá sáng tạo tương tự như khái niệm đánh giá thực tiễn, khái niệm đánh giá sáng tạo hay còn có thể gọi là đánh giá thay thế chỉ mới xuất hiện trong hệ thống lý luận về KTĐG trong vài thập niên vừa qua. Trong khi đánh giá thực tiễn nhấn mạnh sự liên hệ của việc KTĐG trong nhà trường với thực tế cuộc sống ở bên ngoài, thì đánh giá sáng tạo nhấn mạnh sự mới mẻ, đa dạng và sáng tạo của những cách thực hiện KTĐG khác với cách làm theo lối mòn của truyền thống như bài tự luận, câu hỏi khách quan...

Cơ sở của đánh giá phải xuất phát từ yêu cầu của xã hội. Yêu cầu của xã hội định hướng mục tiêu đào tạo. Mục tiêu đào tạo định hướng nội dung đào tạo (nghĩa là nội dung các môn học). Để đạt được mục tiêu môn học, bài học cần có hình thức tổ chức dạy học (bao gồm cả hình thức dạy và hình thức học). Để có những đánh giá khoa học cần thiết tiến hành kiểm tra đánh giá thường xuyên và kiểm tra đánh giá tổng kết.

SƠ ĐỒ

Đánh giá thực kết quả của người học là một hình thức đánh giá trong đó người học được yêu cầu thực hiện những nhiệm vụ thực sự diễn ra trong cuộc sống, đòi hỏi phải vận dụng một cách có ý nghĩa kiến thức, kỹ năng thiết yếu

Giữa đánh giá truyền thống và đánh giá thực có những điểm khác nhau căn bản:

Đánh giá truyền thống	Đánh giá thực
- Lựa chọn, viết câu hỏi trả lời	- Trình diễn hoàn thành nhiệm vụ
- Mô phỏng	- Trong đời sống thực
- Tái hiện/tái nhận	- Kiến tạo/vận dụng
- Do giáo viên làm	- Do sinh viên làm
- Minh chứng gián tiếp	- Minh chứng trực tiếp

Hãy thử xét một tình huống KTĐG như sau: Trong môn Lịch sử, các sinh viên được yêu cầu làm việc theo nhóm để sưu tầm các tư liệu về một giai đoạn lịch sử, sau đó trao đổi với các thành viên trong nhóm và tổng hợp thành một báo cáo nhóm, kế đó báo cáo của tất cả các nhóm sẽ được trình bày trước lớp và các nhóm sẽ cùng thảo luận đánh giá từng báo cáo để cuối cùng có được một kết luận bằng điểm số hoặc bằng nhận xét về chất lượng của từng báo cáo. Phương pháp sử dụng ở đây vừa có thể xem là đánh giá thực tiễn, vừa có thể xem như là đánh giá sáng tạo do cách thực hiện hết sức sáng tạo và phi truyền thống, trong đó đánh giá và học tập luôn luôn gắn chặt với nhau một cách hữu cơ và đánh giá cũng là một phần của quá trình học tập; sinh viên làm việc theo nhóm và sản phẩm cuối cùng là kết quả của cả nhóm chứ không phải của từng cá nhân, sinh viên là người thực hiện nhưng cũng đồng thời là người đánh giá kết quả. Cách KTĐG như vậy chắc chắn sẽ giúp cho sinh viên hiểu rất rõ về nội dung bài học, và thực sự tạo điều kiện sinh viên trở nên tích cực, chủ động và sáng tạo, để việc đổi mới phương pháp không còn là một lời hô hào chung chung nữa.

KTĐG theo nhóm, sinh viên vừa là người thực hiện, vừa là người báo cáo thể hiện rất rõ tính nhân bản và tinh thần lấy sinh viên làm trung tâm, trong đó mục tiêu cuối cùng của KTĐG là nhằm phát hiện những ưu điểm và khắc phục các nhược điểm để giúp sinh viên phát triển đến mức tối đa mọi tiềm năng của mình. Sinh viên lựa chọn các thành viên tham gia một nhóm để cùng thực hiện một đề án nghiên cứu), và quan trọng hơn, là được trao quyền bằng cách cung cấp đầy đủ và kịp thời những thông tin phản hồi về kết quả học tập của chính mình cũng như có điều kiện thảo luận về kết quả này với giảng viên, để có thể có kế hoạch khắc phục điểm yếu và hoặc phát huy điểm mạnh trong học tập của chính mình.

4. Kết luận

Vai trò của việc đánh giá là quan trọng, có tác dụng thúc đẩy việc áp dụng phương pháp giảng dạy mới, là thước đo kết quả hoạt động của việc dạy học. Để việc đánh giá đúng trước hết đòi hỏi các cấp quản lý giáo dục cần nhận thức đầy đủ tầm quan trọng của đánh giá. Từ đó quan tâm hơn, có những quyết định đúng đắn hơn trong phạm vi quản lý của mình về hoạt động đánh giá. Vấn đề cốt lõi vẫn là tạo điều kiện để người đánh giá thực hiện đánh giá vô tư, công bằng, khách quan. Người đánh giá không bị một sức ép nào để làm sai lệch kết quả đánh giá. Kết quả xấu được đánh giá là tốt, đáng trộm là trở thành đố, đáng đúng lại đánh giá thành sai. Hậu quả của nó có thể chưa lường hết, mà lâu dài vô tình đào tạo ra một lớp người nói dối, nói dối từ khi còn học ở trường sư phạm, nói dối từ khi đang học làm thầy tất yếu làm thui chột những tài năng thực sự.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bản tin giáo dục (2006), Viện Nghiên cứu Giáo dục, Số 04, Đ.H Sư phạm TP.HCM
- [2] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2005), *Kỷ yếu hội thảo khoa học giáo dục vì sự phát triển bền vững trong thời đại toàn cầu hóa*, Đại học Sư phạm Hà Nội.
- [3] Tìm hiểu luật giáo dục (2005) Nhà xuất bản Lao động.
- [4] Nguyễn Phụng Hoàng, Võ Ngọc Lan (2006), *Phương pháp trắc nghiệm trong kiểm tra và đánh giá thành quả học tập*, Nhà xuất bản Giáo dục Hà Nội
- [5] Tìm hiểu những quy định mới về Giáo dục (2005), Nhà xuất bản Lao động
- [6] <http://www.asp.net> Hội thảo “Kiểm tra đánh giá để phát huy tính tích cực của học sinh ở bậc trung học”

RENOVATION IN TESTING AND EVALUATING STUDENTS' ACADEMIC RESULTS

Nguyen Manh Hong

The University of Danang – University of Science and Education

ABSTRACT

Testing and evaluation plays an important part in teaching. It's one of the factors that helps to increase the quality of teaching and learning. Testing and evaluation also decides the success of educational renovation. The faculty at college needs to be fully aware of the importance of testing and evaluation to enhance the quality of students' study.

* ThS. Nguyễn Mạnh Hồng, Email: Nguyenmanhhong.hn@gmail.com Trường ĐHSP, ĐHDN